

VOLGENS WENDY HENSEN MOETEN RECHTZOEKENDEN MEER INSPRAAK KRIJGEN OVER HET TRAJECT DAT ZE BINNEN JUSTITIE MOETEN VOLGEN

'We moeten af van automatische reflex naar gerechtelijke geschilbeslechting of bemiddeling'

De toegang tot de rechter is de laatste jaren wat moeilijker gemaakt voor veel burgers; de minister wil inzetten op bemiddeling om de rechtbanken te ontlasten. Gaat dat zo eenvoudig? Als we de cijfers bekijken, kan bemiddeling nog wel een duwtje in de rug gebruiken. Wendy Hensen promoveerde onlangs aan de Universiteit Hasselt over dit onderwerp en gaf ons voor de Week van de Bemiddeling inzicht in haar bevindingen. 'Er zou een aparte onthaaldienst binnen de rechtbank moeten komen die ook multidisciplinair kan doorverwijzen indien nodig.'

Annelien Keereman

Voor haar doctoraat onderzocht Wendy Hensen de gerechtelijke bemiddeling. De wetgever probeert rechtzoekenden vaker in die richting te begeleiden, maar toch blijkt het succes niet altijd even groot. Wat is ook alweer het verschil tussen de gerechtelijke en gewone bemiddeling? Bij de gerechtelijke bemiddeling verwijst de rechtbank door naar een erkend bemiddelaar, maar gebeurt dat niet per se op verzoek van de partijen zelf, het kan ook op voorstel van de rechter. Bij gewone bemiddeling kiezen de partijen er samen voor om hun geschil voor te leggen aan een onafhankelijk en neutraal bemiddelaar in een setting die niets met de rechtbank te maken heeft. Hensen: 'In onze conflictcultuur worden conflicten al gauw gejuridiseerd. Men richt zich tot juridische conflictoplossers om te weten wat zijn rechten en plichten zijn. Maar soms biedt een uitspraak van de rechtbank geen oplossing voor het onderliggende probleem van mensen. De echte oplossing bestaat uit meer dan krijgen waar men recht op heeft. Bovendien is een procedure voor de rechtbank erg tijdrovend, kostelijk en belastend. Daarom hebben mensen meer aandacht voor alternatieven, en daarbij is vooral bemiddeling bekend.' 'Bij bemiddeling kijken partijen in een vertrouwelijke setting samen met een neutrale bemiddelaar of ze tot een oplossing kunnen komen. Die oplossing is meestal meer gedragen door de partijen zelf. Vaak wordt ook de communicatie tussen partijen hersteld, zodat toekomstige conflicten vermeden kunnen worden.' 'We zien dat de aandacht van de wetgever toegenomen is, bemiddeling is opgenomen in het burgerlijk procesrecht; je hebt de bemiddelingswet en bij het familierecht is er de informatieplicht van de familierechtbank. Voor mijn onderzoek heb ik mijn aandacht specifiek gericht op de bemiddeling in rechtszaken, de gerechtelijke bemiddeling. De afgelopen jaren zijn er een heel aantal pilootprojecten geweest om het gebruik daarvan in rechtszaken te ondersteunen.'

Wat was de concrete aanleiding voor je onderzoek?

'De aandacht die de wetgever aan de bemiddeling gaf, heeft toch niet geresulteerd in de ver-

wachte toename van het gebruik van de gerechtelijke bemiddeling. Bij aanvang van mijn onderzoek had ik niet veel gegevens, maar wat er bestond, toonde aan dat er maar weinig toename was. Voor mijn onderzoek heb ik vooral burgerlijke, handels- en sociale zaken onderzocht. Dat waren in totaal 4.000 bemiddelingen, waarvan naar schatting maximaal 1.000 gerechtelijke bemiddelingen, tegenover driehonderduizend vonnissen en arresten. Dat stemt overeen met wat in een Europese studie de 'bemiddelingsparadox' genoemd wordt: ondanks de duidelijke voordelen, wordt er toch maar in één procent van de zaken gebruik gemaakt van bemiddeling.'

Wat heb je precies onderzocht en hoe heb je het aangepakt?

'Mijn onderzoeksvraag was: hoe kunnen beleid, wetgeving en de gerechtelijke organisatie het gebruik van bemiddeling in rechtszaken makkelijk maken? Daarvoor moest ik eerst zicht krijgen op hoe het op dit moment gesteld is. Daarom moest ik, anders dan in een klassieke juridische studie, ook zelf gaan meten: ik heb vijftien interviews met professionele actoren afgenomen, nadien vier focusgroepen met telkens een tiental deelnemers georganiseerd en op basis daarvan heb ik een enquête opgesteld en afgenomen. Van de 21.000 personen aan wie ik de enquête uitgestuurd heb, hebben er 1.600 meegewerkt: 1.032 advocaten, 498 erkende bemiddelaars, 162 magistraten en 105 notarissen.'

'De interviews en focusgroepen hebben geleid tot concrete vragen voor de enquête, en uit de antwoorden op die enquête kwamen specifieke onderzoeksvragen naar boven die ik in het juridische luik onderzocht heb. Geen klassieke literatuurstudie dus, een hele uitdaging, maar ik ben blij dat ik het zo heb kunnen doen. Het gaf me namelijk een echt goed beeld van wat er leeft bij mensen die elke dag moeten werken met de huidige regelgeving. Het is een kleine wereld, je komt vaak dezelfde mensen tegen, die gelukkig ook bereid zijn om erover te spreken. De juridische actoren beginnen hun eigen rol meer en meer in vraag te stellen: er is veel interesse voor bemiddelingstechnieken.'

Wat waren de belangrijkste bevindingen van je onderzoek?

'Het bestaan van het beeld van de bemidde-

Wendy Hensen: 'We moeten terug aandacht hebben voor het perspectief van de conflictpartijen zelf, er moet voldoende ruimte zijn voor hun verhaal, ze moeten het gevoel hebben dat ze rechtvaardig behandeld worden, dat ze rechtshulp krijgen. Daarom moeten we problemen meer in hun totaliteit behandelen, niet alleen het juridische aspect van het probleem.'

lingsparadox is bevestigd: zowel advocaten, notarissen als magistraten gaven aan dat 70 procent van hen zelden of nooit door conflictpartijen aangesproken wordt over bemiddeling. Nochtans kunnen zij een belangrijke rol spelen als doorverwijzer.

'Ongeveer 70 procent van de juridische actoren had geen ervaring met gerechtelijke bemiddeling. Maar een zeer klein aantal van de advocaten zei alternatieve geschillenbeslechting aan te bevelen, dus daar is zeker ruimte voor verbetering. Belangrijk is ook het moment waarop er gesproken wordt over die alternatieven. Ik heb in mijn onderzoek een onderscheid gemaakt tussen wanneer het ter sprake komt 'voor' en 'tijdens' de procedure: vóór de procedure wordt er nog meer doorverwezen. Ook bemiddelaars bevestigen dat: van het gemiddelde aantal bemiddelingen dat zij jaarlijks begeleiden, ligt het aantal gerechtelijke bemiddelingen lager dan het aantal buitengerechtelijke bemiddelingen.'

Ziet men dan wel voldoende potentieel in het gebruik van bemiddeling in rechtszaken?

'Maar een heel klein aantal respondenten zag geen mogelijkheden meer voor bemiddeling in de justitiële fase. Het merendeel van de respondenten beschouwde bemiddeling wel nog als een mogelijk oplossingstraject in rechtszaken in eerste aanleg (81,5 procent). Daarnaast werd gepeild naar de percepties over de taakverhouding tussen de jurist en de bemiddelaar: er zou namelijk sprake kunnen zijn van concurrentie als juristen het inherent als hun taak beschouwen om een belangrijke rol te spelen in het tot stand brengen van een minnelijke regeling tussen de partijen. De resultaten van de enquête wezen uit dat 75 procent van de juridische actoren inderdaad zelf vaak zou proberen eigen dossiers minnelijk te regelen. Een overgrote meerderheid in elk van die beroepsgroepen (ongeveer 80 procent) vond overigens dat juristen meer bemiddelings-

technieken zouden moeten toepassen. Toch had dat niet per se tot gevolg dat men de tussenkomst van een bemiddelaar als overbodig beschouwde.'

Speelt bij advocaten de vrees om inkomsten te verliezen?

'Tijdens de interviews en de focusgroepen werd dat argument inderdaad vaak gegeven. Ik heb dat ook opgenomen in de enquête, maar daar bleken de advocaten zelf dat niet als een belangrijk praktisch obstakel aan te geven. De resultaten van de enquête zijn op zich onvoldoende om dat aspect volledig uit te sluiten. Sociaal wenselijk antwoordgedrag kan immers ook een rol hebben gespeeld, want het gaat toch om een gevoelige kwestie.'

BEMIDDELINGSDWANG

Waren er nog andere oorzaken waardoor de minder doorverwijzen?

'In de enquête ben ik nagegaan of er bepaalde juridische bekommernissen of bezwaren waren. Bijvoorbeeld: als de rechter zelf de bemiddeling voorstelt, is dat dan bemiddelingsdwang? Bemiddelingsdwang hebben we bij de vraagstelling uitgelegd als een voorstel van de rechter dat heel moeilijk af te slaan is door partijen en hun advocaten. Zo'n 45 procent vond dat inderdaad, dat idee speelde het sterkst bij advocaten: 52 procent van hen beschouwde het als bemiddelingsdwang. Opvallend was dat de respons bij de magistraten een spiegelbeeld daarvan was: ze zijn zich blijkbaar niet altijd bewust van hun eigen autoriteit.'

'Een ander aspect waarover ik de professionele actoren bevraagd heb, was of een doorverwijzing aan de partijen volgens hen de indruk kan geven dat ze niet meer bij de rechter terecht kunnen voor conflictoplossing als die een bemiddelingsvoorstel formuleert. Uit de antwoorden blijkt dat eigenlijk niet het geval te zijn, met 75 procent. Maar dat betekent natuurlijk ook dat 25 procent het wel als een pro-

bleem ziet. Dat laatste is niet zomaar te verwaarlozen, want het gaat hier om een fundamenteel mensenrecht. Voor die 25 procent geeft het bemiddelingsvoorstel een perceptie van beperking van toegang tot rechter. Die perceptie bleek vooral voor te komen bij actoren die ervaring hadden opgedaan met gerechtelijke bemiddeling. Ook het aandeel niet-frequente verwijzers ligt hoger bij dat kwart.

Ligt het eventueel aan de kwaliteit van de gerechtelijke bemiddeling?

'Er werd inderdaad ook een probleem vastgesteld met de kwaliteit van de bemiddeling. Juridische actoren leken hogere verwachtingen te hebben over de juridische kwaliteit van de bemiddeling en het uiteindeleke bemiddelingsakkoord, dan het wettelijk kader momenteel kan bieden. Hetzelfde geldt voor de mate van juridische bijstand.'

'We vroegen wie al ervaring had met gerechtelijke bemiddeling naar hun tevredenheid, meer bepaald over de oplossingsmethode, de bemiddelaar, de kostprijs en het resultaat: op alle aspecten scoorde gerechtelijke bemiddeling lager dan buitengerechtelijke bemiddeling. Over het algemeen is er wel een vrij hoge tevredenheid, meer dan we verwacht hadden, maar in vergelijking met de buitengerechtelijke ligt de tevredenheid wel lager.'

Waren er daarnaast nog juridische bezwaren om niet door te verwijzen naar bemiddeling?

'Een gerechtelijke procedure waarborgt een eerlijk verloop, maar bij gerechtelijke bemiddeling spelen die waarborgen niet. De enquête peilde naar de percepties van de respondenten daarover. De meeste respondenten schenen, tegen de verwachtingen in, meer vertrouwen te stellen in de waarborgen voor het eerlijk verloop van een bemiddeling, dan in die van een gerechtelijke procedure. Bij wie toch een negatieve perceptie over de waarborgen in een bemiddeling had, leken we opnieuw een link te kunnen vinden met het zelden of nooit doorverwijzen, en ook die factor kwam eerder voor bij personen die al praktijkervaring hadden opgedaan met gerechtelijke bemiddeling. Daarom heb ik getracht uit te klaren welke waarborgen er nu al zijn om het eerlijk verloop van een gerechtelijke bemiddeling te waarborgen en aanbevelingen geformuleerd waar nodig.'

Speelt het voor het vertrouwen mee of de bemiddelaar een jurist is? Psychologen of sociaal werkers kunnen ook het certificaat van erkend bemiddelaar halen.

'Juridische actoren hechten inderdaad heel veel belang aan de mate van juridische bijstand tijdens de bemiddeling: is de bemiddelaar een jurist, is er een advocaat bij? Dat zijn aspecten die erg belangrijk zijn voor het vertrouwen van juridische actoren in de bemiddeling, maar volgens het huidige wettelijk kader is het niet verplicht dat een bemiddelaar een jurist is of dat advocaten tijdens de bemiddeling aanwezig zijn.'

'Het label van erkend bemiddelaar als kwaliteitslabel schiet zijn doel voorbij. Vaak gaan de bezorgdheden van de rechtzoekenden net over de kwaliteit van bemiddelaars. Op dat vlak heb ik aanbevelingen gedaan: het is niet de taak van de wetgever om echte beroepselzen te stellen. Dat zou beter worden overgelaten aan de Federale Bemiddelingscommissie. Alleen moet die dan wel de nodige mankracht en middelen ter beschikking krijgen om echt aan kwaliteitscontrole te kunnen doen. De huidige structuren zijn er niet op georganiseerd om dat te doen en de deontologie af te dwingen. Iets heel praktisch dat al een groot verschil kan maken, is een lijst van erkende bemiddelaars, met daarop meer informatie over specifieke vaardigheden, over opleiding en stijl... Zo kun je betere keuzes maken. De informatie die nu wordt gegeven, is veel te beperkt: je ziet het beroep en welke soort erkenning een bemiddelaar heeft. Maar zoek je voor een conflict bij een familiebedrijf een psycholoog, een jurist...? Je hebt er meer aan als op de lijst van erkende bemiddelaars staat dat iemand gespecialiseerd is in dat soort conflicten. De magi-

straten gaven tijdens het onderzoek ook al aan dat het vaak moeilijk is om een gepaste bemiddelaar te vinden.'

Waren er praktische problemen rond de gerechtelijke bemiddeling?

'Een derde, zowel de juridische actoren als de bemiddelaars, gaf aan dat ze inderdaad praktische problemen ondervinden. De meest aangeduide problemen waren gebrek aan deelnamebereidheid van de partijen of de advocaat en de moeilijkheid om tot een goed resultaat te komen. Die bevindingen kunnen we linken met de perceptie van dwang van de rechter waar we het eerder al over hadden. De inzet van de partijen is minder, ze zijn alleen aanwezig om de rechter ter wille te zijn. Een goed resultaat bereiken is zo veel moeilijker.'

'Ook magistraten ondervinden praktische problemen, maar van organisatorische aard. Zij ondervinden vooral moeilijkheden om te bepalen welke zaken voor bemiddeling in aanmerking komen. Ze hebben te weinig tijd om alles na te gaan. Vaak zijn partijen bovendien niet aanwezig, dan is het moeilijk om na te gaan of bemiddeling een optie is. Van de magistraten gaf 72 procent aan dat ze meer ondersteuning zouden willen zien bij de bemiddeling, bijvoorbeeld in de vorm van extra medewerkers die de selectie op zich zouden kunnen nemen.'

'Ook de kostprijs van gerechtelijke bemiddeling speelt een rol. Partijen hebben in dat stadium al heel wat kosten gemaakt: een advocaat, gerechtskosten... dan is de bemiddelaar een extra kost. 58 procent bleek geen duidelijk beeld te hebben van de kostprijs van gerechtelijke bemiddeling. We onderzochten of een financiële stimulans nuttig zou zijn, en daar bleek elke beroepsgroep voorstander van te zijn.'

Mijn antwoord op bemiddeling verplichten: nee, beter inzetten op informatie.

BEMIDDELINGSPARADOX

Is er vanuit het beleid een plan van aanpak om de bemiddelingsparadox tegen te gaan?

'Volgens mij worden nu nog niet de juiste klemtonen gelegd. Op dit moment wil men bemiddeling vooral doen toenemen, omwille van de potentiële voordelen en het verminderen van de gerechtelijke achterstand. De huidige regelgeving houdt er geen rekening mee of een zaak er zich wel of niet toe leent. Er is een sterke push. Het blijkt duidelijk dat er te weinig aandacht voor sensibilisering en informatie is, zeker in vergelijking met Nederland: daar bestaat een mediation bureau dat ondersteuning biedt in elke rechtbank. Ze geven heel wat praktische informatie: dat is minder werk voor de magistraat en werkt tegelijk de perceptie van dwang weg.'

'Bovendien ligt de focus sterk op bemiddeling, maar is er weinig aandacht voor andere manieren van alternatieve geschillenbeslechting; verzoening door de rechter, arbitrage... De doorverwijzing vanuit justitie naar ADR is niet algemeen geregeld, nu wordt vaak alleen gedacht aan doorverwijzing naar bemiddeling.'

Wat zijn dan wel de juiste uitgangspunten? Wat beveel je aan in je onderzoek?

'Ik heb mijn aanbevelingen opgevat als een aantal pijlers voor de beleidsmakers. Eerst en vooral rond menselijk welzijn: we moeten terug aandacht hebben voor het perspectief van de conflictpartijen zelf, er moet voldoende ruimte zijn voor hun verhaal, ze moeten het gevoel hebben dat ze rechtvaardig behandeld worden, dat ze rechtshulp krijgen. Daarom moeten we problemen meer in hun totaliteit behandelen, niet alleen het juridische aspect van het probleem. Vaak is ook psychologische, financiële of medische hulp nodig. Doorverwijzen naar zulke hulpverleningstrajecten moet mogelijk zijn.'

'Daarnaast moeten rechtzoekenden meer inspraak krijgen over het traject dat ze binnen justitie moeten volgen: er moet meer aandacht zijn voor *case management*. We moeten het beste traject voor die mensen zoeken. Hoe kunnen we dat bepalen? We moeten af van een automatische reflex naar gerechtelijke geschillenbeslechting of bemiddeling. Om conflictpartijen te kunnen verbinden met het traject dat het best beantwoordt aan hun behoeften en hun specifieke situatie, zijn informatie en begeleiding een noodzaak. Daarvoor is het nodig om het aanbod binnen justitie te verruimen om te kunnen inspelen op die behoefte en om het aanbod transparant te maken. Zo kunnen mensen begeleid worden bij het maken van hun keuze. Alle trajecten moeten tot slot als evenwaardig beschouwd worden. Nu zien we in de beleidsverklaringen dat de rechter het *ultimum remedium* is dat te vermijden valt, minnelijke conflictoplossing moet bevoorrecht worden. Beter zou zijn om de aandacht te verleggen naar het bieden van gelijke waarborgen en kwaliteit binnen elk traject. We moeten vermijden dat procederen een negatieve bijklank krijgt, want zo komt impliciet de toegang tot de rechter wel degelijk in het gedrang.'

Hoe zou je dat dan aanpakken?

'Ik raad aan om te werken met een participatieve *multidoor* justitiemodel: bij elke inkomende zaak wordt gekeken welk traject het beste bij dat dossier zou passen, in plaats van automatisch over te gaan tot rechtspraak of bemiddeling. De doorverwijzing wordt in dat systeem uitbesteed aan een autoriteitsneutrale en multidisciplinaire trajectbegeleidingsdienst binnen de rechtbank, waar partijen over alle trajecten de nodige informatie krijgen. De dienst kan een bemiddelingsuggestie doen, maar dan zonder het dwangaspect dat

rechtzoekenden nu ervaren als de suggestie van de rechter komt.'

'Met zo'n aparte dienst moet je ook meer nadenken over case management, verplicht, samen met de rechtzoekende, omdat het belangrijk is dat mensen nadenken over keuzes die ze moeten maken. Uit andere proefprojecten in België bleek dat mensen heel blij zijn dat ze hun verhaal eens kunnen doen, dat ze eens gewoon met elkaar in gesprek zijn getreden. Dat koste vaak al heel veel op. Soms is de keuze voor bemiddeling eigenlijk al niet meer nodig omdat ze er zo zelf uitkomen. Daarom is onthaal heel belangrijk, en een doorverwijzingsnetwerk, ook eventueel naar de hulpverlening of andere trajecten dan rechtspraak. Het moet ook mogelijk zijn om eventueel naar buitengerechtelijke bemiddeling door te verwijzen. Wat willen partijen zelf, hoe kunnen we hen daarbij het beste helpen? Maar daarvoor moeten mensen op de hoogte zijn van het aanbod. Een toegankelijke justitie heeft ook daar een belangrijke rol te vervullen. Naar de rechtbank gaan is voor mensen soms heel intimiderend. Als het onthaal kan gebeuren via een trajectbegeleidingsdienst, is het allemaal veel menselijker. Dat menselijke aspect vond ik heel interessant, het ligt heel dicht bij waar ik voor sta en waar ik me voor wil inzetten.'

De minister van Justitie wil partijen verplichten om te bemiddelen. Is dat het juiste antwoord op de bemiddelingsparadox? Qua dwangperceptie kan dat tellen.

'Voorlopig moet het nog altijd vrijwillig gebeuren. Zou het verplicht kunnen worden? Volgens Europese rechtspraak is de toegang tot de rechter niet per se geschonden, dus een wetswijziging zou kunnen. Maar is het wenselijk? Die vraag is eigenlijk belangrijker. Er zijn veel studies naar de effecten van verplichte bemiddeling: ze oogsten maar heel wisselend succes, het is sterk afhankelijk van context en vorm.

Men zal moeten afwegen hoe men het specifiek in België ziet. Bij ons is er in ieder geval zeker een tussenkomst van de overheid nodig om de alternatieve afhandeling te promoten. Maar volgens mij is het heel belangrijk dat het vrijwillig blijft gebeuren. In plaats van wettelijk verplichten zou een betere piste zijn om het bewustzijn te vergroten via sensibilisering of financiële stimuli. Het is nu al moeilijk om bij gerechtelijke bemiddeling tot een goed resultaat te komen. Het risico is groter dat het resultaat op lange termijn niet wordt nageleefd, omdat de oplossing niet door iedereen helemaal gedragen wordt. Mijn antwoord op bemiddeling verplichten: nee, beter inzetten op informatie. Enkel zo kan een echte mentaliteitswijziging met langetermijneffecten gerealiseerd worden.'

Heb je dat aspect ook onderzocht?

'Ik heb een onderscheid gemaakt tussen verplichte deelname en verplicht informatie krijgen: 33 procent van de respondenten vond het oké om bemiddeling te verplichten, terwijl drie kwart van de ondervraagden het prima vond om verplicht geïnformeerd te worden. Voor informatie is er duidelijk meer draagvlak.' 'We hebben de huidige waarborgen bij de gerechtelijke bemiddeling geanalyseerd: er is geen waarborg om dwang tijdens de bemiddeling tegen te gaan, zowel dwang vanuit de partijen als van de bemiddelaars zelf. Wapengevoel, het billijk evenwicht bewaken, zou een taak van de bemiddelaar moeten zijn. Die waarborgen kunnen een belangrijk signaal geven, want in de praktijk worden die zaken vaak opgeworpen. De algemene procedurele waarborgen zouden in het gerechtelijk wetboek moeten komen. Het is ook belangrijk dat rechtzoekenden er op voorhand geen afstand van kunnen doen. Ze hebben er voortdurend recht op, het kan niet dat de bemiddelaar of rechter zegt dat er geen advocaten aanwezig mogen zijn, die beslissing moet bij de partijen zelf liggen. Maar het is wel de bemiddelaar die partijen moet aanspreken om hun rechtspositie na te kijken. Hij moet partijen ook de kans geven om zich juridisch te bevragen: er zou een wachtperiode moeten komen vóór de ondertekening van een akkoord. Daar zouden we een deontologische regel van moeten maken.'

'Het zou bovendien ook wel nuttig zijn dat, als er geen advocaten bij de zaak betrokken zijn en als de bemiddelaar geen jurist is, het akkoord nagelezen wordt door een jurist. Want bij akkoorden van niet-juristen-bemiddelaars duikt achteraf vaak een probleem op, waardoor de inhoud op de helling komt te staan. Als een rechter het akkoord homologeert, kan die eigenlijk maar een marginale toetsing doen. Hij moet alleen kijken of er een schending van de openbare orde is, of de rechten van minderjarige kinderen geschonden zijn. Naar mijn idee zou hij ook moeten kijken of de rechten van derden die niet aanwezig zijn bij de bemiddeling, geschonden zijn.'

De Federale Bemiddelingscommissie organiseert naar aanleiding van de Week van de Bemiddeling twee studieavonden, op 16 oktober 2017 in Gent en op 17 oktober 2017 in Antwerpen.

<http://mediationlink.be/event/week-van-de-bemiddeling/>

Biografie

NAAM
Wendy HENSEN
°1985
LOOPBAAN
- Licentiaat rechten
- Advocaat, 2009-2012
- Doctor in de rechten, UHasselt, september 2017
- Jurist bij het ocmw in Hasselt, sinds juni 2017

